

42 Raport półroczny

**Rozwój stosowanych
w Unii Europejskiej
procedur i praktyk w zakresie
kontroli parlamentarnej**

Przygotowany przez sekretariat COSAC i przedłożony podczas:

**LXXII Konferencji Komisji do Spraw Unijnych
Parlamentów Unii Europejskiej**

27-29 października 2024 r.
Budapeszt

Pierwsza wersja opracowana przez sekretariat COSAC w dniu 2 października 2024 r. w oparciu o odpowiedzi na ankietę rozesłaną do parlamentów/izb.

Konferencja Komisji do Spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej

SEKRETARIAT COSAC

MTY 03 R 010, 70 rue Montoyer, B-1047 Bruksela, Belgia

Adres e-mail: secretariat@cosacsecr.ep.europa.eu | Tel.: +32 2 284 3776

Spis treści

WPROWADZENIE	5
STRESZCZENIE	6
ROZDZIAŁ PIERWSZY	10
<i>STAN UNII EUROPEJSKIEJ W ROKU TRANSFORMACJI INSTYTUCJONALNEJ I 15-LECIA WEJŚCIA W ŻYCIE TRAKTATU LIZBOŃSKIEGO</i>	
ROZDZIAŁ DRUGI	18
<i>EUROPEJSKIE TRENDY DEMOGRAFICZNE ORAZ ODPOWIEDZI NA SZCZEBLU KRAJOWYM I UNIJNYM</i>	
ROZDZIAŁ TRZECI	24
<i>ROZSZERZENIE UNII EUROPEJSKIEJ</i>	

WPROWADZENIE

Niniejszy raport jest czterdziestym drugim raportem półrocznym sekretariatu COSAC.

Raport półroczny COSAC

XXX posiedzenie COSAC zdecydowało, że sekretariat COSAC będzie przygotowywał półroczne raporty oparte na faktach, które będą publikowane przed każdym posiedzeniem zwyczajnym konferencji. Celem raportów jest prezentacja przeglądu zmian w procedurach i praktykach stosowanych w Unii Europejskiej w zakresie kontroli parlamentarnej.

Wszystkie raporty półroczne są dostępne na stronie internetowej IPEX w zakładce [przegląd](#) lub poprzez przejście do odpowiedniego [spotkania](#).

Treść trzech rozdziałów niniejszego półrocznego raportu opiera się na informacjach przekazanych przez parlamenty narodowe państw członkowskich Unii Europejskiej i Parlament Europejski. Termin przesyłania odpowiedzi na kwestionariusz do 42 raportu półrocznego ustalono na 18 września 2024 roku.

Zarys niniejszego raportu został przyjęty na spotkaniu przewodniczących COSAC, które odbyło się w dniach 28-29 lipca 2024 r. w Budapeszcie.

Co do zasady, raport nie odnosi się do wszystkich parlamentów lub izb, które udzieliły odpowiedzi na dane pytanie. Zamiast tego przedstawia przykłady ilustracyjne.

Warto zauważyć, że w niektórych przypadkach respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi na pytania wielokrotnego wyboru. W ten sposób można wyjaśnić ewentualną rozbieżność pomiędzy całkowitą liczbą udzielonych odpowiedzi a całkowitą liczbą respondentów.

Kompletne odpowiedzi otrzymane od 39 parlamentów/izb parlamentów narodowych z 27 państw członkowskich i od Parlamentu Europejskiego zamieszczono w załączniku, który jest dostępny na [stronie internetowej COSAC](#) w portalu IPEX.

Uwagi dotyczące liczb

Spośród 27 państw członkowskich Unii Europejskiej w 15 istnieje parlament jednoizbowy, a w 12 - dwuizbowy. Ze względu na istnienie systemów zarówno jedno-, jak i dwuizbowych, w 27 państwach członkowskich Unii Europejskiej jest łącznie 39 izb/parlamentów narodowych.

Parlamenty narodowe Austrii, Irlandii i Hiszpanii, pomimo że są dwuizbowe, przekazują jeden zestaw odpowiedzi na kwestionariusz, zatem maksymalna liczba respondentów, uwzględniając Parlament Europejski, wynosi 37. Otrzymano 37 odpowiedzi na kwestionariusz.

STRESZCZENIE

Rozdział 1: Stan Unii Europejskiej w roku transformacji instytucjonalnej i 15-lecia wejścia w życie Traktatu Lizbońskiego

Pierwszy rozdział 42 raportu półrocznego COSAC dotyczy zagadnień związanych ze szczególnym charakterem semestru przejściowego oraz priorytetów nowego cyklu instytucjonalnego UE. Zawiera także informacje podsumowujące stosowanie Traktatu Lizbońskiego, koncentrując się na znaczeniu parlamentów narodowych w sprawach na szczeblu UE.

Pierwszy zestaw pytań (pytania 1.1-1.3) skierowany do parlamentów/izb dotyczył ich zaangażowania w proces mianowania krajowych kandydatów do Komisji Europejskiej, Sądu i Trybunału Sprawiedliwości, a także Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Dziesięć parlamentów/izb odpowiedziało, że uczestniczą w procesie nominacji komisarzy, z czego dziewięć z nich prowadzi debaty na poziomie komisji, w dwóch przypadkach ma to miejsce na posiedzeniu plenarnym, a w jednym przypadku w drodze przyjęcia rezolucji. Jedenaście parlamentów/izb potwierdziło swój udział w procesie nominowania kandydatów do Sądu i Trybunału Sprawiedliwości, a dziewięć parlamentów/izb potwierdziło swój udział w nominowaniu kandydatów do Trybunału Obrachunkowego.

Parlamenty/izby zapytano również o to, czy posłowie i posłanki do Parlamentu Europejskiego wybrani w danym kraju biorą udział w posiedzeniach parlamentów/izb narodowych. Z odpowiedzi dwudziestu sześciu parlamentów/izb wynika, że posłowie i posłanki do PE uczestniczą w posiedzeniach, w większości przypadków (25 odpowiedzi) na szczeblu komisji do spraw UE.

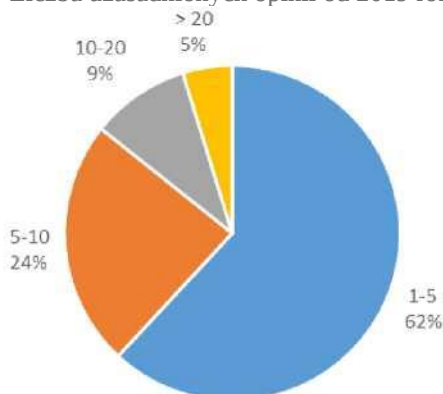
Kolejne dwa pytania dotyczyły zagadnienia omawiania stanowiska rządu, które ma zostać przyjęte przed posiedzeniami Rady Europejskiej, a także omawiania informacji na temat wyników wspomnianych posiedzeń. Dwadzieścia siedem parlamentów/izb wskazało, że omawiają stanowisko rządu przed posiedzeniami Rady Europejskiej. W większości przypadków odbywa się to na szczeblu komisji do spraw UE (22 odpowiedzi). Ponadto 19 respondentów stwierdziło, że kwestie te są omawiane w ramach debat na szczeblu komisji. Jeśli chodzi o informacje na temat wyników posiedzeń Rady Europejskiej, 28 parlamentów/izb wskazało, że są one omawiane. Również w tym przypadku 22 parlamenty/izby odpowiedziały, że odbywa się to na szczeblu komisji spraw UE, a 20 parlamentów/izb wskazało, że odbywa się to w formie debaty na szczeblu komisji.

Druga część rozdziału rozpoczyna się od pytania dotyczącego zaangażowania parlamentów/izb w omawianie rocznego programu prac Komisji. Spośród 37 odpowiedzi 33 parlamenty/izby wskazały, że program prac jest omawiany, w prawie wszystkich przypadkach (31 odpowiedzi), na szczeblu komisji do spraw UE. W blisko połowie przypadków (16 z 33) jest on omawiany w innej komisji lub w wielu innych komisjach, a nieco ponad jedna trzecia (12 z 33) parlamentów/izb omawia go na posiedzeniach plenarnych. W 11 przypadkach proces ten prowadzi do przyjęcia rezolucji. Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy parlamenty/izby przyjęły stanowisko w sprawie programu strategicznego UE na lata 2024-2029. Pięć parlamentów/izb odpowiedziało twierdząco.

Kolejny zestaw pytań dotyczył zasady pomocniczości i stosowania Protokołu nr 2 w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności. Na pytanie, czy parlamenty/izby stosują określone w nim reguły, 20 z 36 parlamentów/izb udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Parlamenty/izby miały następnie możliwość wyboru jednego lub kilku spośród siedmiu wstępnie określonych wariantów głównych powodów zgłaszanych obaw lub wątpliwości dotyczących pomocniczości. Większość odpowiedzi (14) wskazywała na „Ogólne wątpliwości” lub „Skuteczniejsze środki na szczeblu krajowym lub regionalnym”. Następnie parlamenty/izby zapytano o liczbę uzasadnionych opinii

przyjętych od 2019 roku. Dwie trzecie (13 z 21) udzielonych odpowiedzi wskazywało liczbę od jednej do pięciu uzasadnionych opinii przyjętych w tym okresie.

Liczba uzasadnionych opinii od 2019 roku

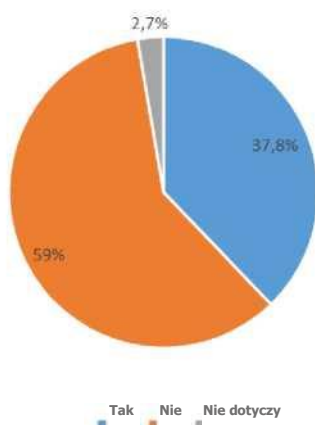
Na koniec zapytano parlamenty/izby, czy omawiały tak zwane zielone i czerwone kartki od 2019 roku. Spośród 36 odpowiedzi, 18 parlamentów/izb potwierdziło omawianie zielonych kartek, z kolei dziewięć parlamentów/izb potwierdziło omawianie czerwonych kartek.

Rozdział 2: Europejskie trendy demograficzne oraz odpowiedzi na szczeblu krajowym i unijnym

Drugi rozdział dotyczy zagadnień demograficznych. Koncentruje się na zestawie narzędzi przedstawionym przez Komisję Europejską w komunikacie zatytułowanym „Zmiany demograficzne w Europie” (COM (2023) 577), a także analizuje odpowiednie działania podjęte na szczeblu państw członkowskich.

Pierwsze pytanie w tym rozdziale dotyczyło tego, czy parlamenty/izby omawiały zestaw narzędzi opracowany przez Komisję, czy też nie. Dwadzieścia dwie odpowiedzi wskazywały, że kwestia ta nie była w ogóle omawiana. W dziesięciu parlamentach/izbach zagadnienie zostało omówione na szczeblu komisji do spraw UE; w siedmiu na szczeblu innych komisji. W trzech przypadkach było omówione na posiedzeniu plenarnym. Parlamenty/izby zapytano również, czy przyjęły jakąkolwiek opinię lub stanowisko w sprawie zestawu narzędzi, cztery z nich odpowiedziały twierdząco.

Czy w Państwa parlamencie/izbie odbyło się omówienie zestawu narzędzi?

W drugiej części drugiego rozdziału parlamentom/izbom zadano pytania dotyczące krajowych działań dotyczących wyzwań demograficznych. Pierwsze pytanie pozwalało parlamentom/izbom wybrać jeden lub kilka spośród czterech dostępnych wariantów wyszczególniających działania realizowane w celu

rozwiązania niektórych aspektów problemów demograficznych. Większość parlamentów/izb (22 z 28 otrzymanych odpowiedzi) odpowiedziała, że przyjęła ukierunkowane rządowe programy wsparcia dla noworodków, podczas gdy 20 wskazało, że wdrożyły programy mieszkaniowe dla młodych rodzin. Nieco mniej odpowiedzi (13) wskazuje przyjęcie specjalnego systemu ulg podatkowych dla rodzin wielodzietnych, a dziewięć parlamentów/izb wskazało, że przyjęły przepisy dotyczące obniżenia podatku dochodowego od osób fizycznych dla rodzin z więcej niż trojgiem dzieci.

Parlamenty/izby zapytano również, czy posiadają komisję odpowiedzialną za zagadnienia demograficzne, na co 16 z 34 odpowiedziało twierdząco. Czternaście z nich posiada stałe lub wyspecjalizowane komisje; w jednym przypadku demografią zajmuje się podkomisja. Większość parlamentów/izb parlamentarnych wskazała, że zagadnienia demograficzne nie są omawiane regularnie.

Rozdział 3: Rozszerzenie Unii Europejskiej

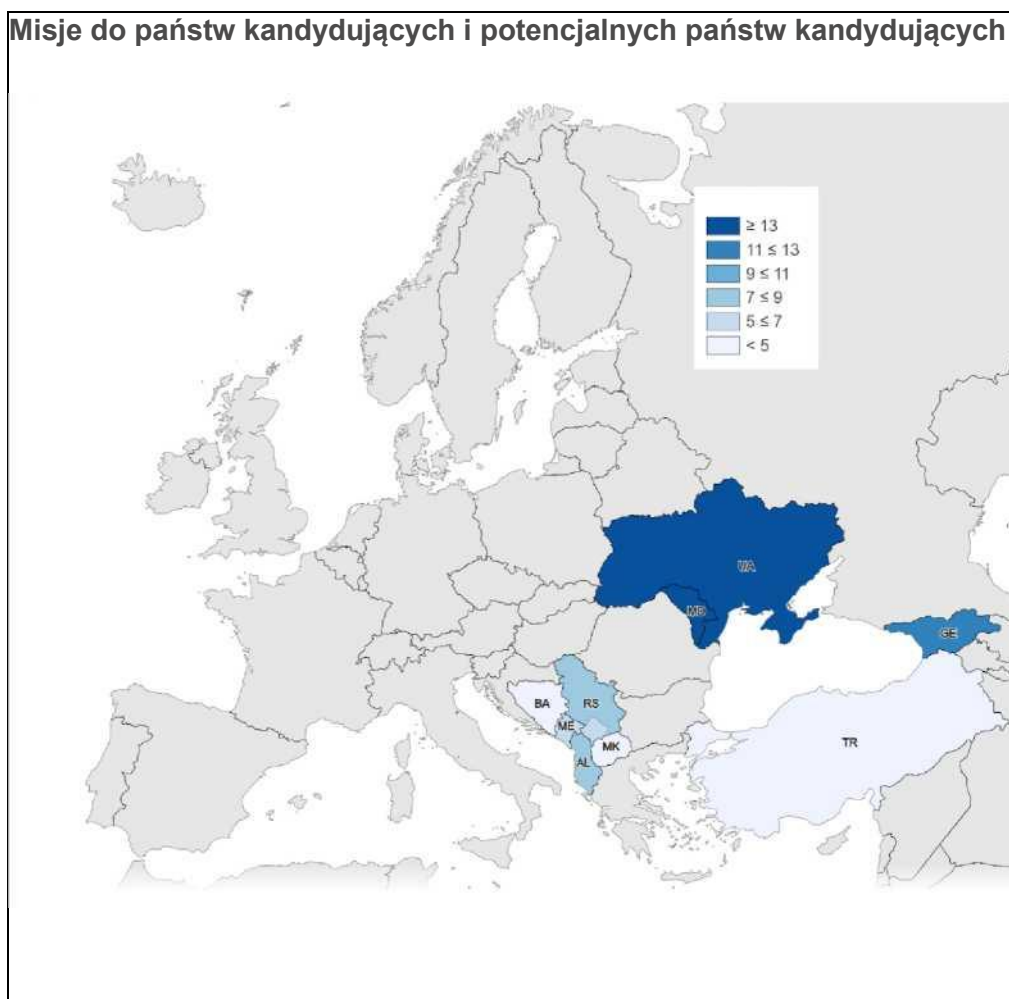
Trzeci i ostatni rozdział sprawozdania półrocznego koncentruje się na rozszerzeniu UE i działaniach podejmowanych przez parlamenty/izby w tym obszarze polityki.

Pierwsze trzy pytania rozdziału dotyczyły tego, czy, na jakim poziomie i w jaki sposób parlamenty/izby omawiały niektóre z ostatnich komunikatów Komisji Europejskiej dotyczące rozszerzenia. 28 parlamentów/izb wskazało, że omówiło roczny komunikat w sprawie rozszerzenia wydany przez Komisję Europejską w 2023 roku (COM(2023) 690); większość (24) zrobiła to na szczepku komisji do spraw Unii Europejskiej. Siedemnaście parlamentów/izb omówiło ponadto komunikat w sprawie nowego planu rozwoju dla Bałkanów Zachodnich (COM(2023) 691) (spośród nich 14 uczyniło to na szczepku komisji do spraw Unii Europejskiej), a 22 wskazały, że omówiły komunikat w sprawie reform poprzedzających rozszerzenie i przeglądów polityki (COM(2024) 146), głównie (w 20 przypadkach) na szczepku komisji do spraw Unii Europejskiej.

Następnie zapytano, czy parlamenty/izby prowadzą współpracę z parlamentami państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących, na co 34 parlamenty/izby odpowiedziały twierdząco. W odpowiedziach wymieniano różne rodzaje współpracy: sformalizowane porozumienia o współpracy dwustronnej; współpracę polityczną prowadzoną poprzez dwustronne wizyty i spotkania; parlamentarne grupy przyjaźni i działania skoncentrowane na współpracy demokratycznej i rozwoju zdolności parlamentarnych.

Na pytanie, czy od 1 stycznia 2023 roku zorganizowano jakiekolwiek misje do parlamentów państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących, 30 parlamentów/izb odpowiedziało twierdząco. Osiem parlamentów/izb wskazało, że zorganizowało misje do parlamentów pięciu lub więcej państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących; osiem do dwóch do czterech z nich, dziesięć tylko do jednego państwa kandydującego lub potencjalnego państwa kandydującego, a cztery parlamenty/izby odpowiedziały twierdząco, nie podając dodatkowych szczegółów. Na podstawie przekazanych informacji od 1 stycznia 2023 roku odbyły się misje do parlamentów następujących państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących: Albania (7), Bośnia i Hercegowina (4), Gruzja (12), Mołdawia (14), Czarnogóra (5), Macedonia Północna (4), Serbia (8), Turcja (3), Ukraina (16) i Kosowo¹ (5).

¹ Określenie to pozostaje bez uszczerbku dla stanowisk w sprawie statusu i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie deklaracji niepodległości Kosowa.

Na pytanie, czy od 1 stycznia 2023 roku goszczono delegacje parlamentów państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących, 33 parlamenty/izby odpowiedziały twierdząco. Dziewięć parlamentów/izb wskazało, że gościło delegacje z parlamentów co najmniej pięciu państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących. Na podstawie informacji podanych w kwestionariuszu od 1 stycznia 2023 roku państwa członkowskie gościły następujące delegacje parlamentów państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących: Albania (10), Bośnia i Hercegowina (7), Gruzja (15), Mołdawia (16), Czarnogóra (10), Macedonia Północna (6), Serbia (4), Turcja (2), Ukraina (19) i Kosowo² (6).

Parlamenty/izby zapytano również, czy przyjęły stanowisko w sprawie przyszłego rozszerzenia UE. Spośród 37 parlamentów/izb 23 odpowiedziało twierdząco. Ostatnie pytanie dotyczyło uczestnictwa parlamentów/izb w finansowanych przez UE programach budowania kompetencji parlamentarnych państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących. Łącznie 19 parlamentów/izb odpowiedziało twierdząco.

ROZDZIAŁ PIERWSZY

STAN UNII EUROPEJSKIEJ W ROKU TRANSFORMACJI INSTYTUCJONALNEJ I 15-LECIA WEJŚCIA W ŻYCIE TRAKTATU Z LIZBONY

PIERWSZY ROZDZIAŁ 42 RAPORTU PÓŁROCZNEGO dotyczy szczególnego charakteru semestru przejściowego i zawiera przegląd tego, w jaki sposób parlamenty/izby realizowały priorytety następnego cyklu instytucjonalnego Unii Europejskiej. Ponadto zawiera omówienie stosowania Traktatu z Lizbony, kładąc nacisk na znaczenie parlamentów narodowych w sprawach UE.

1. Stosunki parlamentów narodowych z wybranymi instytucjami europejskimi

1.1. W pierwszym pytaniu w tym rozdziale parlamenty/izby zostały zapytane, czy uczestniczyły w procesie nominacji kandydatów na komisarza zaproponowanego przez ich rządy. 10 z 37 otrzymanych odpowiedzi potwierdzało uczestnictwo w procesie nominacji, z kolei 25 odpowiedzi zaprzeczało. Dwie spośród odpowiedzi (przesłane przez fińską *Eduskunta* i Parlament Europejski) wskazały, że pytanie nie dotyczy respondentów.

Dziesięć parlamentów/izb, które odpowiedziały twierdząco, poproszono następnie o wskazanie, na jakim szczeblu odbył się proces nominacji kandydatów:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 9
- Inna(e) komisja(e): 1
- Sesja plenarna: 2

Niektóre parlamenty/izby przedstawiły dodatkowe informacje na temat zakresu uczestnictwa w procesie nominacji kandydata na komisarza. Austriacki *Nationalrat* odpowiedział, że Komisja Główna *Nationalrat* jest odpowiedzialna za osiągnięcie porozumienia z rządem w kwestii nominacji podczas niejawnego posiedzenia komitetu. Tuż przed tym posiedzeniem odbyła się również debata publiczna w Głównej Komisji do Spraw UE. Komisja Główna ma taki sam skład, ale inne zadania niż Główna Komisja do Spraw UE.

Ponadto respondenci zostali poproszeni o wskazanie, w jaki sposób odbywa się proces nominacji kandydatów:

- Debata na szczeblu plenarnym: 2
- Debata na szczeblu komisji: 9
- Poprzez przyjęcie uchwały: 1
- Poprzez udzielenie rządowi mandatu negocyjnego: 0

Estoński *Riigikogu* i litewski *Seimas* zauważyły, że w tych parlamentach kwestia ta jest omawiana podczas sesji plenarnej. Litewski *Seimas* dodatkowo przyjmuje rezolucję. Trzy inne parlamenty/izby (grecki *Vouli ton Ellinon*, polski *Sejm* i słoweński *Državni zbor*) wyjaśniły, że procedura parlamentarna nie prowadzi do rezultatu, który jest wiążący dla ich rządów, podczas gdy chorwacki *Hrvatski sabor* podkreślił, że opinia wydana przez Komisję ds. Europejskich w sprawie kandydata musi zostać wzięta pod uwagę przed podjęciem ostatecznej decyzji w sprawie kandydata przez rząd. Parlament Europejski

zauważył, że chociaż nie uczestniczy w procesie nominacji kandydatów na komisarzy *sensu stricto*, podkreślił swoją rolę *ex-post* w zatwierdzaniu kolegium Komisji jako całości oraz ustaloną praktykę przeprowadzania rozmów z poszczególnymi kandydatami.

1.2. Na pytanie, czy parlament/izba uczestniczy w procesie nominacji kandydatów do Sądu i Trybunału Sprawiedliwości zaproponowanych przez ich rządy, 11 odpowiedziało twierdząco, podczas gdy 24 odpowiedziały przecząco. Otrzymano 37 odpowiedzi na pytanie. Fińska *Eduskunta* i Parlament Europejski odpowiedziały, że pytanie ich nie dotyczy.

11 parlamentów/izb, które odpowiedziały twierdząco, poproszono o wskazanie, na jakim szczeblu parlamentu/izby odbywa się proces nominacji:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 7
- Inna(e) komisja(e): 4
- Sesja plenarna: 1

Jedynie litewski *Seimas* wskazał, że prowadzi debatę na wszystkich trzech szczeblach, to jest w komisji ds. Unii Europejskiej, w innej komisji lub komisjach oraz na posiedzeniu plenarnym. Słoweński *Državni zbor* określił, że to Komisja ds. Urzędów Publicznych i Wyborów przeprowadza debatę na ten temat. Portugalska *Assembleia da República* zauważyła, że Komisja ds. Europejskich opracowuje sprawozdanie, które jest przysyłane do rządu po przesłuchaniu kandydata. W przypadku niemieckiego *Bundestagu* Komisja ds. Wyboru Sędziów, składająca się z 16 właściwych ministrów krajowych i 16 członków wybranych przez *Bundestag*, wybiera sędziów w głosowaniu tajnym (zwykłą większością głosów). W austriackim *Nationalrat* procedura mianowania członka Sądu i Trybunału Sprawiedliwości jest taka sama jak w przypadku mianowania austriackiego członka Komisji i członków Trybunału Obrachunkowego.

1.3. Dziewięć z 37 parlamentów/izb odpowiedziało, że uczestniczą w procesie nominacji kandydata na członka Trybunału Obrachunkowego zaproponowanego przez ich rząd. Dwadzieścia sześć parlamentów/izb odpowiedziało przecząco, dodatkowo fińska *Eduskunta* i Parlament Europejski zaznaczyły, że pytanie ich nie dotyczy.

Dziewięć parlamentów/izb, które odpowiedziały twierdząco, poproszono o wskazanie, na jakim szczeblu parlamentu/izby odbywa się proces nominacji:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 6
- Inna(e) komisja(e): 2
- Sesja plenarna: 1

Ponadto respondenci zostali poproszeni o wskazanie, w jaki sposób odbywa się proces nominacji kandydatów:

- Deбата na szczeblu plenarnym: 1
- Deбата na szczeblu komisji: 8
- Poprzez przyjęcie uchwały: 1
- Poprzez udzielenie rządowi mandatu negocjacyjnego: 0

Patrząc na różne procedury parlamentarne stosowane przez parlamenty/izby, tylko litewski *Seimas*

wyróżnia się przeprowadzeniem debaty na wszystkich trzech szczeblach - komisji ds. Unii Europejskiej, innej komisji lub innych komisji, a także na posiedzeniu plenarnym, z możliwością przyjęcia rezolucji. Duński *Folketing* wyjaśnił, że procedura krajowa opiera się na praktyce, zgodnie z którą przewodniczący parlamentu zwraca się do Komisji ds. Rachunków Publicznych o opinię. Opinię Komisji przekazuje Krajowe Biuro Audytu. Ponadto Prezydium parlamentu przygotowuje rekomendację dla rządu w sprawie mianowania duńskiego członka. W austriackim *Nationalrat* procedura mianowania członka Trybunału Obrachunkowego jest taka sama jak w przypadku mianowania austriackiego członka Komisji oraz członków Sądu i Trybunału Sprawiedliwości. W procesie konsultacji w Parlamencie Europejskim to Komisja Kontroli Budżetowej (CONT) organizuje przesłuchanie wyznaczonych kandydatów i przedstawia Parlamentowi zalecenie, czy nominacja powinna zostać zatwierdzona. Niewiążące głosowanie odbywa się w CONT i na posiedzeniu plenarnym w głosowaniu tajnym, a Rada jest informowana o jego wyniku.

1.4. W odpowiedzi na pytanie, czy posłowie i posłanki do Parlamentu Europejskiego wybrani w danym państwie biorą udział w posiedzeniach parlamentu/izby, 26 z 37 parlamentów/izb odpowiedziało twierdząco. W dziewięciu przypadkach odpowiedź była przecząca. Fińska *Eduskunta* i Parlament Europejski uznały, że to pytanie ich nie dotyczy.

26 parlamentów/izb, które odpowiedziały twierdząco, wskazało, że posłowie do Parlamentu Europejskiego uczestniczą w posiedzeniach parlamentarnych na następujących szczeblach:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 25
- Inna(e) komisja(e): 9
- Sesja plenarna: 5

Niektóre parlamenty/izby przekazały dodatkowe informacje. *Narodno sabranie* (Bułgaria) podkreśla, że bułgarscy posłowie do PE mogą uczestniczyć w posiedzeniach plenarnych bez prawa głosu. Holenderski *Tweede Kamer* zauważył, że holenderscy posłowie do PE biorą udział w corocznej debacie na temat stanu Unii Europejskiej w holenderskim *Tweede Kamer*, dodając, że w zależności od ich wiedzy specjalistycznej mogą być również zapraszani na specjalne posiedzenia komisji. W duńskim *Folketingu* i hiszpańskich *Cortes Generales* posłowie do PE są zapraszani na posiedzenia komisji ds. Unii Europejskiej kilka razy w roku w celu omówienia ważnych spraw dotyczących UE. W przypadku węgierskiego *Országgyűlés* węgierscy posłowie do PE mogą uczestniczyć w posiedzeniach plenarnych, posiedzeniach komisji ds. Unii Europejskiej i innych posiedzeniach komisji, pod warunkiem, że porządek obrad zawiera punkty dotyczące spraw UE. Austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat* wyjaśniły, że austriaccy posłowie do PE mają prawo uczestniczyć w posiedzeniach komisji ds. Unii Europejskiej obu izb. W austriackim *Nationalrat* posłowie do PE mogą być zapraszani na wybrane debaty komisji sektorowych oraz na konkretne debaty plenarne, podczas których mają możliwość zabrania głosu. W austriackim *Bundesrat* przewodniczący może udzielić głosu austriackim posłom do PE podczas posiedzeń komisji sektorowych lub sesji plenarnej, gdy porządek obrad dotyczy spraw UE. Belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* wyjaśniła, że belgijscy posłowie do PE mogą uczestniczyć w pracach komisji izby. W praktyce belgijscy eurodeputowani rzadko uczestniczą w pracach ze względu na konflikt z porządkiem obrad Parlamentu Europejskiego. W przypadku fińskiej *Eduskunta*, fińscy posłowie do PE nie mają możliwości uczestnictwa we wszystkich posiedzeniach komisji, ale mogą być zapraszani jako eksperci na obrady Wielkiej Komisji (tj. komisji do spraw Unii Europejskiej), a także na obrady komisji sektorowych. Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* zauważył, że oprócz udziału w posiedzeniach komisji ds. Unii Europejskiej i komisji sektorowych, cypryjscy eurodeputowani mogą spotykać się z przewodniczącym izby.

1.5. Na pytanie, czy parlamenty/izby omawiają z wyprzedzeniem stanowisko rządu w sprawie

posiedzeń Rady Europejskiej, 27 z 36 odpowiedziało twierdząco, z kolei osiem udzieliło odpowiedzi przeczącej. Parlament Europejski zauważył, że to pytanie go nie dotyczy.

27 parlamentów/izb, które odpowiedziały twierdząco, poproszono o wskazanie, na jakim szczeblu omawiane jest stanowisko rządu:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 22
- Inna(e) komisja(e): 5
- Sesja plenarna: 9

Niektóre parlamenty/izby przekazały dodatkowe informacje. Grecki *Vouli ton Ellinon* wskazał, że Komisja ds. Europejskich może być informowana przez rząd o posiedzeniach Rady Europejskiej i Rady Unii Europejskiej. Słoweński *Državni zbor* wyjaśnił, że gdy porządki obrad Rady Europejskiej dotyczą wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, Komisja Spraw Zagranicznych jest włączana do procesu. Litewski *Seimas* omawia punkty porządku obrad Rady Europejskiej i Rady do Spraw Ogólnych podczas wspólnego posiedzenia Komisji ds. Europejskich i Komisji Spraw Zagranicznych.

Ponadto respondenci zostali poproszeni o wskazanie, w jaki sposób są one omawiane:

- Debata na szczeblu plenarnym: 9
- Debata na szczeblu komisji: 19
- Poprzez przyjęcie uchwały: 5
- Poprzez udzielenie rządowi mandatu negocjacyjnego: 8

W holenderskiej *Eerste Kamer* porządki obrad i sprawozdania z posiedzeń Rady Europejskiej, wraz ze stanowiskiem rządu, są omawiane na posiedzeniach Komisji ds. Europejskich, z możliwością przekazania sprawozdania do porządku obrad innych komisji, gdy pojawi się zainteresowanie. Jeśli komisja zdecyduje się na podjęcie działań następczych, odbywa się to zazwyczaj w drodze pisemnych konsultacji z rządem. W holenderskiej *Tweede Kamer* po debacie plenarnej mogą zostać przyjęte wnioski, które nadają kierunek stanowisku rządu w Radzie Europejskiej. Węgierski *Országgyűlés* omawia stanowisko rządu przed posiedzeniami Rady Europejskiej na niejawnych posiedzeniach Organu Konsultacyjnego UE (składającego się z premiera, przewodniczącego i wiceprzewodniczących parlamentu, liderów ugrupowań parlamentarnych oraz niektórych przewodniczących i wiceprzewodniczących komisji).

1.6. Podobnie jak w poprzednim pytaniu, 28 z 37 parlamentów/izb parlamentarnych wskazało, że omawiają informacje rządowe na temat wyników posiedzeń Rady Europejskiej. Dziewięć parlamentów/izb odpowiedziało przecząco.

28 parlamentów/izb, które odpowiedziały twierdząco, poproszono o wskazanie, na jakim szczeblu omawiane jest stanowisko rządu:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 22
- Inna(e) komisja(e): 5
- Sesja plenarna: 11

Zgodnie z regulaminem węgierskiego *Országgyűlés*, premier może wygłosić na początku sesji plenarnej przemówienie na temat rezultatów posiedzenia Rady Europejskiej. Ponadto minister ds. UE jest zobowiązany do przekazywania informacji Komisji ds. Unii Europejskiej. Estoński *Riigikogu*

wyjaśnia, że Komisja ds. Unii Europejskiej zawsze otrzymuje od premiera informacje na temat stanowisk Estonii przed posiedzeniem Rady Europejskiej, a także pisemne omówienie rezultatów, które jest omawiane na żądanie komisji.

Ponadto respondenci zostali poproszeni o wskazanie, w jaki sposób są omawiane rezultaty:

- Debata na szczecblu plenarnym: 11
- Debata na szczecblu komisji: 20
- Poprzez przyjęcie uchwały: 4

W austriackim *Nationalrat* członkowie rządu mogą wygłaszać oświadczenia dotyczące spraw UE w czasie nieodległym od posiedzenia Rady Europejskiej lub Rady UE na posiedzeniu plenarnym *Nationalrat* (dwa razy w roku). Holenderska *Eerste Kamer* otrzymuje od rządu pisemne sprawozdania z wyników posiedzeń Rady Europejskiej. Sprawozdania są umieszczane w porządku obrad komisji do spraw europejskich, istnieje też możliwość prowadzenia dalszych pisemnych konsultacji z rządem. Pisemne sprawozdania z wyników Rady Europejskiej są dostarczane do holenderskiej *Tweede Kamer*, ale są one analizowane podczas posiedzeń plenarnych dotyczących posiedzeń Rady Europejskiej. W maltańskiej *Kamra tad-Deputati* oświadczenie ministerialne jest zwykle wygłaszane przez premiera na posiedzeniu plenarnym, po którym następuje debata. W przypadku Parlamentu Europejskiego przewodniczący Rady Europejskiej składa oświadczenie po każdym posiedzeniu, jednak to od przewodniczącego Parlamentu zależy, kiedy i w jaki sposób to się odbędzie (w ramach pełnej debaty lub krótkich i zwięzłych pytań posłów do PE) i czy debatę zakończy rezolucja.

2. Znaczenie parlamentów narodowych w sprawach Unii Europejskiej

2.1.1. Na pytanie, czy roczny program prac Komisji jest omawiany w parlamentach/izbach, 33 z 37 respondentów odpowiedziało twierdząco. Roczny program prac Komisji jest prawie zawsze omawiany na poziomie komisji ds. Unii Europejskiej (31 z 33 parlamentów/izb).

Co więcej, w około połowie (16 z 33) parlamentów/izb program prac jest omawiany w innych komisjach. W nieco ponad jednej trzeciej (12 z 33) parlamentów/izb program prac jest również omawiany na posiedzeniach plenarnych.

Można zauważyć, że holenderska *Tweede Kamer*, włoska *Camera dei deputati*, portugalska *Assembleia da República*, rumuńska *Camera Deputaţilor*, rumuński *Senat* i szwedzki *Riksdag* są jedynymi parlamentami/izbami, w których roczny program prac jest omawiany w komisji ds. Unii Europejskiej, w innej komisji lub komisjach oraz na posiedzeniach plenarnych.

Roczny program prac jest omawiany głównie w drodze debaty na szczecblu komisji (29 z 32 odpowiedzi) i w ramach posiedzenia plenarnego (11 z 32 odpowiedzi). W wyniku tych debat w 11 parlamentach/izbach przyjmuje się rezolucję. Niektóre parlamenty/izby podały różne nazwy dla powstałego dokumentu - *Europejski Program Prac* w przypadku holenderskiej *Eerste Kamer*, *opinia* w przypadku fińskiej *Eduskunta*, *wnioski* w przypadku litewskiego *Seimasu* i *oświadczenie* w przypadku szwedzkiego *Riksdagu*.

Parlament Europejski odpowiedział, że jego Konferencja Przewodniczących Komisji przedkłada Konferencji Przewodniczących sprawozdanie podsumowujące, przedstawiające wyniki regularnego dialogu między komisjami parlamentarnymi a ich odpowiednimi komisarzami i wiceprzewodniczącymi Komisji. To sprawozdanie podsumowujące zawiera stanowiska przyjęte przez wszystkie komisje parlamentarne, które oceniają aktualną sytuację dotyczącą rocznego programu prac, ponadto stanowi wkład do nowego programu. Sprawozdanie opisuje również zagadnienia horyzontalne i kluczowe komunikaty komisji skierowane do Komisji Europejskiej dotyczące bieżącego programu

prac i programu na nadchodzący rok.

2.1.2. Podobnie jak w poprzednim pytaniu, parlamenty/izby zapytano, czy przyjęły jakiekolwiek stanowisko w sprawie przyjętego programu strategicznego UE na lata 2024-2029. Zdecydowana większość (30 z 37 parlamentów/izb) odpowiedziała przecząco. Pięć parlamentów/izb odpowiedziało, że przyjęły stanowisko.

Fińska *Eduskunta* (komisja ds. Unii Europejskiej, komisje sektorowe i sesja plenarna), włoski *Senato della Repubblica* (komisja ds. Unii Europejskiej i sesja plenarna), łotewska *Saeima* (komisja ds. Unii Europejskiej) i słowacka *Národná rada* (komisja ds. Unii Europejskiej) przyjęły rezolucję lub zatwierdziły stanowisko rządu po debatach na szczepku komisji lub sesji plenarnej. Litewski *Seimas* zasygnalizował, że sprawa zostanie wkrótce omówiona przez Komisję ds. Europejskich.

Holenderska *Eerste Kamer* poinformowała, że nie zajęła stanowiska w sprawie programu strategicznego UE na lata 2024-2029. Komisja ds. Unii Europejskiej zadała jednak rządowi pytania w tej sprawie.

Parlament Europejski zasygnalizował, że temat ten był omawiany na posiedzeniu plenarnym (w kwietniu 2024 roku) i że Konferencja Przewodniczących może zdecydować o włączeniu go do innych porządków obrad plenarnych.

2.2. W odniesieniu do kontroli pomocniczości, zgodnie z postanowieniami zawartymi w Protokole nr 2 w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności, od 2019 roku ponad połowa parlamentów/izb parlamentarnych (20 z 36) odpowiedziała, że je stosuje, a 15 odpowiedziało przecząco. Pytanie to nie dotyczyło Parlamentu Europejskiego.

2.2.1. W nawiązaniu do poprzedniego pytania, respondenci zostali zapytani o główne powody zgłaszanych obaw dotyczących pomocniczości (obawy ogólne: 14; bardziej skuteczne działania na szczepku krajowym lub regionalnym: 14; problemy z podstawą prawną projektu aktu prawnego: 13; brak potrzeby powstania projektu aktu prawnego: 11; brak transgranicznego charakteru projektu aktu prawnego: 9; problemy dotyczące zbieżnych kompetencji: 7; inne powody: 5). Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi udzielone przez 20 parlamentów/izb, które odpowiedziały twierdząco:

Niektóre parlamenty/izby zwróciły również uwagę na inne problemy, które zgłosiły w ramach kontroli pomocniczości. Były to:

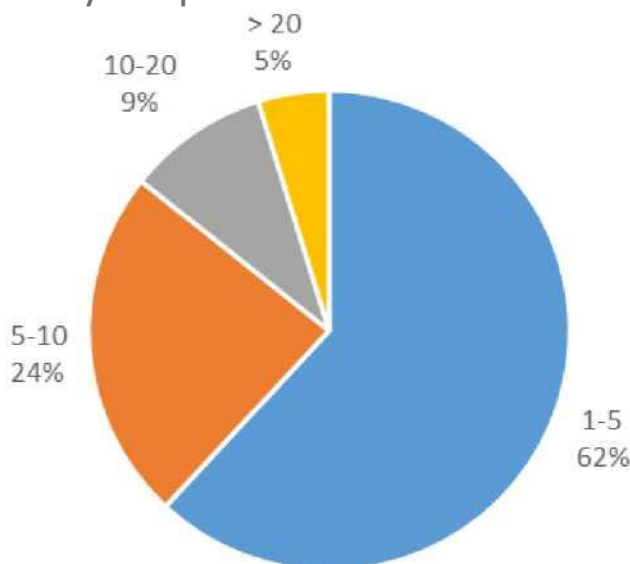
- brak wartości dodanej;
- brak proporcjonalności;

- zbyt duża liczba aktów delegowanych;
- kompetencje państwa/lepsze regulacje na szczeblu państwa;
- niewystarczające uzasadnienie ze strony Komisji, aby wyjaśnić, dlaczego dane zagadnienie powinno być rozważane na szczeblu UE zamiast na szczeblu państwowym.

2.2.2. Na pytanie, ile uzasadnionych opinii przyjęto od 2019 roku, dwie trzecie (13 z 21) parlamentów/izb, które udzieliły odpowiedzi, wskazało liczbę od jednej do pięciu. Pięć parlamentów/izb zgłosiło przyjęcie od pięciu do dziesięciu takich opinii (czeski *Senát*, węgierski *Országgyűlés*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoska *Camera dei deputati* i maltańska *Kamra tad-Deputati*), dwa parlamenty/izby udzieliły odpowiedzi mieszczącej się w przedziale od 10 do 20 (czeska *Poslanecká sněmovna* i francuski *Sénat*), a jeden parlament/izba zgłosił przyjęcie ponad 20 opinii (szwedzki *Riksdag*).

Hiszpańskie *Cortes Generales* i niemiecki *Bundestag* odnotowały, że od 2019 roku nie przyjęły żadnych uzasadnionych opinii.

Liczba uzasadnionych opinii od 2019 roku

2.3. Połowa parlamentów/izb parlamentarnych (18 z 36 respondentów) stwierdziła, że omawiała kwestię tzw. zielonej karty od 2019 roku. Dyskusje najczęściej (15 z 18 respondentów) odbywały się na szczeblu Komisji ds. Unii Europejskiej. Kilka parlamentów/izb zasygnalizowało udział dodatkowych komisji w tym procesie. Były to:

- bułgarskie *Narodno sabranie*;
- duński *Folketing*, w którym 8 lipca 2022 roku Komisja Stałych Porządków przyjęła rezolucję zachęcającą parlament do pracy na rzecz ustanowienia zielonej karty, która upoważniłaby parlamenty narodowe UE do zwrócenia się do Komisji Europejskiej o przedłożenie wniosku ustawodawczego;
- niemiecki *Bundesrat*, gdzie sprawa była również rozpatrywana przez specjalną grupę roboczą krajów związkowych.

Parlament Europejski zajął się tą sprawą w Komisji Spraw Konstytucyjnych (AFCO).

Zarówno bułgarskie *Narodno sabranie*, jak i Parlament Europejski poinformowały, że tzw. zielona karta była również omawiana w ramach posiedzeń plenarnych.

Francuski *Sénat* przekazał sprawę grupie roboczej w ramach COSAC podczas francuskiej prezydencji, która zajmowała się rolą parlamentów narodowych w Unii Europejskiej. Hiszpańskie *Cortes Generales* podobnie wskazały na fakt, że tak zwana zielona karta została omówiona i poparta.

Bułgarskie *Narodno sabranie*, duński *Folketing* i Parlament Europejski były jedynymi parlamentami, które przyjęły rezolucję w sprawie tzw. zielonej karty.

Francuski *Sénat* odniósł się do sprawozdania grupy roboczej COSAC w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej (czerwiec 2022 roku); niemiecki *Bundesrat* przyjął sprawozdanie w wyniku debaty w ramach specjalnej grupy roboczej krajów związkowych, a grecki *Vouli ton Ellinon* zauważył, że poparł inicjatywę tzw. zielonej karty francuskiego *Assemblée nationale* w sprawie społecznej odpowiedzialności biznesu (październik 2015 roku).

2.4. Tylko dziewięć parlamentów/izb parlamentarnych omówiło zagadnienie tzw. czerwonej kartki od 2019 roku - czeska *Poslanecká sněmovna*, niemiecki *Bundestag*, niemiecki *Bundesrat*, węgierski *Országgyűlés*, włoska *Camera dei deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, polski *Sejm*, szwedzki *Riksdag* i Parlament Europejski.

Dyskusje te odbywały się zazwyczaj w komisji ds. Unii Europejskiej, z wyjątkiem szwedzkiego *Riksdagu* (Komisja Konstytucyjna) i Parlamentu Europejskiego (AFCO).

Niemiecki *Bundesrat* przyjął sprawozdanie w wyniku dyskusji na temat tzw. czerwonej kartki w ramach specjalnej grupy roboczej krajów związkowych.

Szwedzki *Riksdag* poinformował, że w 2021 roku posłowie do *Riksdagu* złożyli wnioski, aby Szwecja pracowała w ramach UE nad wprowadzeniem tzw. czerwonych kartek. Komisja Konstytucyjna nie znalazła powodu do podjęcia takiej inicjatywy i odrzuciła te propozycje.

Parlament Europejski był jedynym parlamentem, który omówił to zagadnienie na szczepku plenarnym.

2.5. Poniższe dodatkowe informacje zostały przekazane przez Parlament Europejski: AFCO zatwierdziła sprawozdanie w sprawie [wdrażania postanowień Traktatu dotyczących parlamentów narodowych](#), przyjęte na posiedzeniu plenarnym w dniu 22 września 2023 roku. Parlament Europejski skupił się w nim na znaczeniu parlamentów narodowych w sprawowaniu kontroli nad działaniami rządów w sprawach europejskich i zachęcał parlamenty narodowe do pełnego korzystania z ich europejskich funkcji w zakresie bezpośredniego wpływu i kontroli. W odniesieniu do wspomnianego wyżej Protokołu nr 2 w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności posłowie zasugerowali, aby wszystkie instytucje UE i państwa członkowskie uzgodniły wspólne rozumienie tych dwóch zasad.

ROZDZIAŁ DRUGI

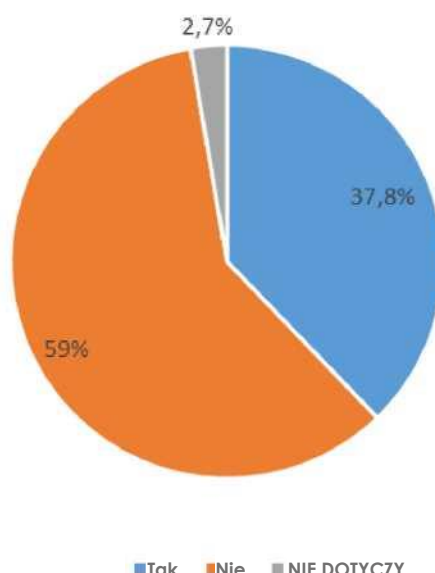
EUROPEJSKIE TRENDY DEMOGRAFICZNE ORAZ ODPOWIEDZI NA SZCZEBLU KRAJOWYM I UNIJNYM

DRUGI ROZDZIAŁ 42. SPRAWOZDANIA PÓŁROCZNEGO koncentruje się na zestawie narzędzi przedstawionym przez Komisję Europejską w komunikacie zatytułowanym „Zmiany demograficzne w Europie” (COM (2023) 577). Celem rozdziału jest przedstawienie, czy i w jaki sposób parlamenty narodowe zajmowały się do tej pory zestawem narzędzi (część pierwsza rozdziału II), a także wskazanie odpowiednich działań podjętych na szczeblu państw członkowskich, które koncentrują się na gospodarczych i społecznych aspektach problemów demograficznych (część druga rozdziału II).

3. Zestaw narzędzi Komisji Europejskiej dotyczący zmian demograficznych

3.1. Poniższy wykres przedstawia odsetek parlamentów/izb, które omawiały zestaw narzędzi:

Czy w Państwa parlamencie/izbie odbyło się omówienie zestawu narzędzi?

Na pytanie, czy parlamenty/izby omawiały zestaw narzędzi, większość (22 z 37) odpowiedziała przecząco. Dziesięć spośród nich odpowiedziało, że zestaw narzędzi był omawiany na szczeblu Komisji ds. Unii Europejskiej, podczas gdy siedem parlamentów/izb zajmowało się nim w innej komisji lub innych komisjach. Cztery parlamenty (czeski *Senát*, holenderska *Tweede Kamer*, rumuńska *Camera Deputaților* i rumuński *Senat*) omawiały go zarówno w Komisji ds. Unii Europejskiej, jak i w innych komisjach. Tylko trzy parlamenty/izby - holenderska *Tweede Kamer*, rumuńska *Camera Deputaților* i rumuński *Senat* omawiały zestaw narzędzi na posiedzeniu plenarnym.

W kontekście trybu omawiania zestawu narzędzi, z 13 odpowiedzi wynika, że był on omawiany na szczeblu komisji; trzy parlamenty/izby odpowiedziały, że był omawiany na posiedzeniu plenarnym (holenderska *Tweede Kamer*, rumuńska *Camera Deputaților* i rumuński *Senat*); a cztery parlamenty/izby przyjęły rezolucję (czeska *Poslanecká sněmovna*, czeski *Senát*, rumuńska *Camera Deputaților* i rumuński *Senat*).

Trzy parlamenty/izby wskazały różne sposoby omawiania zestawu narzędzi. Łotewska *Saeima* przyjęła

stanowisko krajowe, tj. mandat dla rządu, przed posiedzeniem Rady ds. Ogólnych.

W dniu 7 listopada 2023 roku Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych (EMPL) Parlamentu Europejskiego przeprowadziła wymianę poglądów na temat zestawu narzędzi z Dubravką ŠUIČĄ, wiceprzewodniczącą Komisji Europejskiej ds. demokracji i demografii. Hiszpańskie *Cortes Generales* powołały komisje odpowiedzialne za wyzwania demograficzne; zestaw narzędzi został również omówiony w ramach planu 130 działań na rzecz sprostania wyzwaniom demograficznym, przyjętego w 2021 roku przez Ministerstwo Transformacji Ekologicznej i Wyzwań Demograficznych.

3.2. W odpowiedzi na pytanie, czy parlamenty/izby przyjęły jakąkolwiek opinię lub stanowisko w sprawie zestawu narzędzi, tylko cztery odpowiedzi były twierdzące (udzieliły ich czeska *Poslanecká sněmovna*, łotewska *Saeima*, rumuńska *Camera Deputaților* i rumuński *Senat*). Dwa parlamenty/izby wskazały, że to pytanie ich nie dotyczy (holenderska *Eerste Kamer* i włoski *Senato della Repubblica*). Zdecydowana większość (32) nie odpowiedziała na to pytanie.

Zdecydowana większość parlamentów/izb (33) nie odpowiedziała na pytanie dotyczące szczebla, na którym przyjęto opinię lub stanowisko w sprawie zestawu narzędzi. Cztery parlamenty/izby (czeska *Poslanecká sněmovna*, łotewska *Saeima*, rumuńska *Camera Deputaților* i rumuński *Senat*) odpowiedziały, że zostały one przyjęte na szczeblu Komisji ds. Unii Europejskiej, podczas gdy dwa parlamenty/izby (rumuńska *Camera Deputaților* i rumuński *Senat*) wskazały, że zestaw narzędzi był omawiany zarówno na szczeblu innych komisji, jak i na posiedzeniu plenarnym. Grecki *Vouli ton Ellinon* wskazał, że zestaw narzędzi będzie omawiany przez Komisję ds. Unii Europejskiej i inne właściwe komisje w kolejnych tygodniach, co może skutkować przyjęciem opinii.

W odpowiedzi na prośbę o sprecyzowanie sposobu, w jaki był omawiany zestaw narzędzi, rumuńska *Camera Deputaților* i rumuński *Senat* wskazały debatę na posiedzeniu plenarnym, debatę na szczeblu komisji i przyjęcie rezolucji, podczas gdy czeska *Poslanecká sněmovna* wskazała debatę na szczeblu komisji i przyjęcie rezolucji.

Trzy parlamenty/izby wspomniały jednak o innych metodach przyjmowania opinii lub stanowiska w sprawie zestawu narzędzi. Słowacka *Národná rada* poinformowała, że Komisja ds. Europejskich przyjęła dokument do wiadomości bez dyskusji. Parlament Europejski wyjaśnił, że nie przyjął żadnego formalnego stanowiska. Po wymianie poglądów na temat zestawu narzędzi, przewodniczący komisji EMPL wysłał list do wiceprzewodniczącej ŠUIČY, podkreślając znaczenie poruszonych kwestii i sugerując kontynuację tego tematu w agendzie politycznej. Łotewska *Saeima* udzieliła mandatu rządowi przed posiedzeniem Rady ds. Ogólnych.

3.3 W drugiej części rozdziału II podjęto próbę sporządzenia ogólnej analizy prac parlamentów/izb w odniesieniu do zagadnień demograficznych, pytając, czy poszczególne parlamenty/izby przyjęły:

- a. ukierunkowane rządowe programy wsparcia dla noworodków;
- b. specjalny system ulg podatkowych przeznaczony dla rodzin wielodzietnych (tj. rodzin z więcej niż dwójką dzieci);
- c. wszelkiego rodzaju programy zasiłków mieszkaniowych dla rodzin na wynajem lub zakup mieszkania na własność dla młodych par, w tym rządowe programy wsparcia i programy tanich pożyczek dotowanych przez państwo;
- d. zwolnienia z podatku dochodowego od osób fizycznych dla matek lub ojców więcej niż trojga dzieci.

Zestawienie odpowiedzi parlamentów/ izb przedstawiono w poniższej tabeli. Dane wskazują, że większość parlamentów/izb (22) przyjęła ukierunkowane rządowe programy wsparcia dla noworodków. Specjalny system ulg podatkowych dla rodzin wielodzietnych został przyjęty przez 13 parlamentów. Dwadzieścia parlamentów/izb odpowiedziało, że przyjęły programy mieszkaniowe dla młodych rodzin, a dziewięć parlamentów/izb dodało również, że przyjęły przepisy dotyczące obniżenia

podatku dochodowego od osób fizycznych dla rodzin z więcej niż trojgiem dzieci.

Na to pytanie udzielono łącznie 28 odpowiedzi. Dziesięć parlamentów/izb parlamentarnych nie odpowiedziało na to pytanie.

Czy w ramach parlamentu/izby przyjęto jakiegokolwiek działania dotyczące następujących zagadnień demograficznych?

	Noworodki	Obniżenie podatku	Mieszkalnictwo	Podatek dochodowy od osób fizycznych
austriackie <i>Nationalrat i Bundesrat</i>				
belgijska <i>Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants</i>				
belgijski <i>Senaat/Sénat</i>				
bułgarskie <i>Narodno sabranie</i>				
chorwacki <i>Hrvatski sabor</i>				
cypryjski <i>Vouli ton Antiprosopon</i>				
czeska <i>Poslanecká sněmovna</i>				
czeski <i>Senát</i>				
duński <i>Folketing</i>				
estoński <i>Riigikogu</i>				
fińska <i>Eduskunta</i>				
francuskie <i>Assemblée nationale</i>				
francuski <i>Sénat</i>				
niemiecki <i>Bundestag</i>				
niemiecki <i>Bundesrat</i>				
grecki <i>Vouli ton Ellinon</i>				
węgierski <i>Országgyűlés</i>				
irlandzkie <i>Houses of the Oireachtas</i>				
włoska <i>Camera dei Deputati</i>				
włoski <i>Senato della Repubblica</i>				
łotewska <i>Saeima</i>				
litewski <i>Seimas</i>				
luksemburska <i>Chambre des Députés</i>				
maltańska <i>Kamra tad-Deputati</i>				
holenderska <i>Tweede Kamer</i>				
holenderska <i>Eerste Kamer</i>				
polski <i>Sejm</i>				
polski <i>Senat</i>				
portugalska <i>Assembleia da República</i>				
rumuńska <i>Camera Deputaţilor</i>				
rumuński <i>Senat</i>				
słowacka <i>Národná rada</i>				
słoweński <i>Državni zbor</i>				
słoweński <i>Državni svet</i>				
hiszpańskie <i>Cortes Generales</i>				
szwedzki <i>Riksdag</i>				
Parlament Europejski				
Ogółem parlamentów/izb	22	13	20	9

Parlamenty/izby, które odpowiedziały na to pytanie, zostały poproszone o szczegółowe omówienie swojej polityki rodzinnej. W sumie nadesłano 26 odpowiedzi, w których parlamenty/izby przedstawiły sytuację w swoich państwach, koncentrując się głównie na inicjatywach i politykach rządowych. Odpowiedzi na ogół dotyczyły zasiłków macierzyńskich lub ojcowskich oraz programów mieszkaniowych dla młodych rodzin. Można zauważyć, że polityka rządów ma tendencję do faworyzowania większych rodzin, a oferowane świadczenia zwiększają się po urodzeniu się kolejnego dziecka w rodzinie. Pełne odpowiedzi znajdują się w załączniku dołączonym do sprawozdania.

3.4. Kiedy zapytano parlamenty/izby, czy mają komisję odpowiedzialną za kwestie demograficzne, 16 respondentów (z 34 ogółem) potwierdziło posiadanie takiej komisji, podczas gdy 18 odpowiedziało przecząco.

Spośród 16 parlamentów/izb, które posiadają komisję odpowiedzialną za zagadnienia demograficzne, 14 wskazało, że jest to komisja stała lub specjalna. Zagadnienia demograficzne są rozpatrywane przez podkomisję tylko w łotewskiej *Saeimie*.

Ogólnie rzecz biorąc, odpowiednie komisje w parlamentach/izbach nie debatuje regularnie nad zagadnieniami demograficznymi. Na przykład estoński *Riigikogu* organizuje comiesięczne debaty. Bułgarskie *Narodno sabranie*, węgierski *Országgyűlés*, włoska *Camera dei Deputati* i włoski *Senato della Repubblica* organizują dyskusje co dwa miesiące, podczas gdy niemiecki *Bundesrat* i rumuński *Senat* powracają do tej kwestii co kwartał. Zagadnienia demograficzne znajdują się w porządku obrad każdego posiedzenia komisji w łotewskiej *Saeimie* i cypryjskim *Vouli ton Antiprosopon*.

Spośród 31 respondentów 12 nie udzieliło odpowiedzi na pytanie o częstotliwość obrad komisji ds. demografii. Autorzy odpowiedzi z uwagami (w sumie 10 odpowiedzi) podkreślali, że kompetencje w zakresie demografii są rozproszone między różnymi komisjami bądź odpowiedzialne komisje spotykają się tylko z doskoku.

3.5 Parlamenty/izby poproszono o pozostawienie swoich spostrzeżeń i uwag na temat demografii niezwiązanych z żadnym z powyższych pytań. Odpowiednie uwagi przekazało 20 parlamentów/izb.

Ogólny wniosek wynikający z odpowiedzi prezentowanych w niniejszym rozdziale jest taki, że stopień zaangażowania parlamentów w zagadnienia demograficzne charakteryzuje szeroki zakres rozbieżności. Istnieją parlamenty/izby, w których zaangażowanie jest niskie ze względu na podział kompetencji. Zarówno belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants*, jak i belgijski *Senaat/Sénat* zauważyły, że niektóre kompetencje zostały delegowane na szczebel regionalny lub gminny. W ten sposób kompetencje w sprawach związanych z demografią pozostają na szczeblu lokalnym.

W innych parlamentach/izbach demografia jest raczej zagadnieniem horyzontalnym, analizowanym z perspektywy innych obszarów polityki. Austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* zwróciły uwagę, że żadna z tych izb nie powołała specjalnej komisji, która byłaby odpowiedzialna za kwestie demograficzne. Demografia jest zatem omawiana przez różne komisje, podobnie jak w przypadku litewskiego *Seimasu*, gdzie zagadnienia te są poruszane w wielu komisjach przekrojowo, o ile są one związane z ich obszarami działalności. Podobnej odpowiedzi udzieliła czeska *Poslanecká sněmovna*, gdzie demografią zajmuje się albo Komisja Polityki Społecznej, albo Komisja Opieki Zdrowotnej. Nawet Komisja Nauki, Edukacji, Kultury, Młodzieży i Sportu może zajmować się kwestiami demograficznymi w ramach swojego programu prac. Zagadnieniami demograficznymi zajmuje się również kilka komisji fińskiej *Eduskunta*, ale za działalność na szczeblu krajowym, o których mowa w ramach niniejszego kwestionariusza, odpowiada Komisja Spraw Społecznych i Zdrowia. W duńskim *Folketingu* kwestie demograficzne są omawiane przez kilka komisji, w tym Komisję ds. Dzieci i Edukacji, Komisję ds. Zatrudnienia, Komisję ds. Seniorów i Komisję ds. Społecznych. W słowackiej *Národnej radzie* zagadnienia związane z demografią mogą być omawiane w Komisji Spraw Społecznych, Komisji Administracji Publicznej lub Komisji Spraw Finansowych.

Również w niektórych innych parlamentach/izbach demografia jest wyraźnie określoną kompetencją niektórych komisji. W większości parlamentów/izb, w których ma to miejsce, zagadnieniem demografii zajmuje się już istniejąca komisja. W niektórych przypadkach parlament/izba decyduje o powołaniu komisji specjalnych ds. demografii. Zgodnie z udzielonymi odpowiedziami, kwestia demografii jest rozpatrywana przez:

- Stałą Komisję Spraw Społecznych w estońskim *Riigikogu*;
- Stałą Komisję Spraw Społecznych we francuskim *Assemblée nationale*;
- Stałą Komisję ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży w niemieckim *Bundestagu*;
- Stałą Komisję Spraw Społecznych i specjalną stałą Komisję ds. Równości, Młodzieży i Praw Człowieka w greckim *Vouli ton Ellinon*;
- Stałą Komisję ds. Rodziny, Solidarności, Wspólnego Życia, Przyjmowania, Równości Płci i Różnorodności w luksemburskiej *Chambre des Députés*;
- Stałą Komisję Spraw Społecznych i Stałą Komisję Spraw Rodzinnych w maltańskiej *Kamra tad-Deputati*;
- Stałą Komisję Zdrowia i Rodziny w rumuńskiej *Camera Deputaţilor*;
- Stałą Komisję ds. Transformacji Ekologicznej i Wyzwań Demograficznych w hiszpańskim *Congreso de los Diputados*;
- Stałą Komisję ds. Depopulacji i Wyzwań Demograficznych w hiszpańskim *Senado de España*.

Bułgarskie *Narodno sabranie*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, francuskie *Assemblée nationale*, francuski *Sénat*, włoska *Camera dei Deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, węgierski *Országgyűlés*, polski *Senat* i słoweński *Državni zbor* wskazały istnienie stałej komisji ds. kwestii demograficznych.

W niektórych parlamentach/izbach powołano specjalne lub doraźne komisje w celu zajęcia się współczesnymi trendami demograficznymi. W Holandii, na wniosek rządu holenderskiego i holenderskiej *Tweede Kamer* w 2022 roku powołano specjalną Państwową Komisję ds. Rozwoju Demograficznego do 2050 roku. Niezależna Komisja Państwowa zbadała społeczne konsekwencje zmian populacji w ciągu najbliższych trzech dekad. W tym celu przeanalizowano liczbę ludności i skutki starzenia się społeczeństwa i migracji. W swoim sprawozdaniu wydanym 15 stycznia 2024 roku Komisja Państwowa przedstawiła porady dotyczące możliwych działań politycznych i ich skutków.

W 2017 roku estoński *Riigikogu* utworzył Komitet Badawczy ds. Rozwiązania Kryzysu Demograficznego. Łącznie odbyły się 53 posiedzenia Komitetu. Ponadto zebrała się grupa robocza ds. podstaw polityki populacyjnej, w skład której weszło ponad 40 naukowców, przedstawicieli grup interesu i urzędników. Celem Komitetu Badawczego było poszukiwanie rozwiązań problemu spadku liczby ludności, a główne rezultaty prac obejmowały opracowanie dokumentu „Podstawy strategii demograficznej do 2035 roku” oraz zalecenia przedstawione w sprawozdaniu końcowym dotyczące rozwiązania kryzysu demograficznego. Komitet Badawczy *Riigikogu* przedstawił parlamentowi swoje sprawozdanie końcowe z propozycjami rozwiązania problemów demograficznych w 2019 roku podczas sesji plenarnej parlamentu.

12 kwietnia 2024 roku Włochy zorganizowały specjalną konferencję poświęconą problemom demograficznym, które zostały uznane za niezwykle istotne. Podczas konferencji stwierdzono, że aby uniknąć upadku zachodnich społeczeństw z powodu niskiego wskaźnika urodzeń, wydatki publiczne powinny zostać przeznaczone na wspieranie rodzin i zapewnienie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. Włoska *Camera dei Deputati* dodała ponadto, że w lipcu 2024 roku powołano parlamentarną komisję śledczą ds. gospodarczych i społecznych skutków transformacji demograficznej. Parlamentarna komisja śledcza została powołana tymczasowo na obecną kadencję i

zajmuje się między innymi zagadnieniami wyludniania, starzenia się społeczeństwa, długowieczności i wynikających z niej skutków gospodarczych i społecznych, mieszkalnictwa, mobilności mieszkaniowej, rynku pracy, przepływów migracyjnych, dystrybucji usług socjalnych i ochrony zdrowia.

ROZDZIAŁ TRZECI

ROZSZERZENIE UNII EUROPEJSKIEJ

ROZDZIAŁ TRZECI 42 RAPORTU PÓŁROCZNEGO ma na celu wskazanie różnych działań podejmowanych przez parlamenty/izby w odniesieniu do polityk związanych z rozszerzeniem UE, od omawiania pakietu rozszerzeniowego Komisji Europejskiej i komunikatów, po wizyty i przyjmowanie delegacji parlamentów państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących oraz wszelką istniejącą współpracę z tymi parlamentami, w tym udział w finansowanych przez UE programach budowania kompetencji parlamentarnych.

4.1 Na pytanie, czy parlamenty/izby omawiały roczny pakiet rozszerzeniowy Komisji Europejskiej z 2023 roku ([COM\(2023\) 690](#)), 28 parlamentów/izb odpowiedziało twierdząco, z kolei dziewięć odpowiedziało przecząco.

28 parlamentów/izb, które odpowiedziały twierdząco, poproszono następnie o wskazanie, na jakim szczeblu omawiały pakiet:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 24
- Inna(e) komisja(e):: 11 (w tym Komisja Spraw Zagranicznych: 5)
- Sesja plenarna: 7

Należy zauważyć, że w parlamentach/izbach, w których omawiano to zagadnienie na poziomie sesji plenarnej, omawiano je również na poziomie Komisji ds. Europejskich lub innej komisji. W rumuńskiej *Camera Deputaţilor* i rumuńskim *Senacie* pakiet był omawiany na wszystkich trzech szczeblach. Maltańska *Kamra tad-Deputati* zaznaczyła, że zagadnienie to nie było przedmiotem dyskusji, dodano jednak, że będzie omawiane w nadchodzących tygodniach.

Na pytanie o sposób omawiania pakietu udzielono następujących odpowiedzi:

- Debata na szczeblu plenarnym: 7
- Debata na szczeblu komisji: 25
- Poprzez przyjęcie uchwały: 7

Niemiecki *Bundestag*, niemiecki *Bundesrat* i rumuńska *Camera Deputaţilor* wskazały, że przeprowadziły debatę zarówno na szczeblu plenarnym, jak i na szczeblu komisji, przyjmując jednocześnie rezolucję. Łotewska *Saeima* wybrała odpowiedź „Inne”, uzupełniając, że parlament zatwierdził stanowisko rządu w Komisji ds. Europejskich. Komisja ds. Unii Europejskiej estońskiego *Riigikogu* postanowiła poprzeć stanowisko przedstawione przez rząd, z pewnymi uzupełnieniami. Decyzje Komisji ds. Unii Europejskiej są wiążące dla rządu. Litewski *Seimas* i Parlament Europejski odniosły się do oświadczenia, które zostało przyjęte przez ich parlamenty. Parlament Europejski dodał, że przyjęto również zalecenia.

Belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* dodała, że Komisja Spraw Zagranicznych zajęła się pakietem rozszerzeniowym z 2023 roku dopiero podczas obrad nad budżetem wydatków ogólnych na rok budżetowy 2024 z udziałem ministra spraw zagranicznych. Ponadto, chociaż belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* nie przyjęła formalnego stanowiska w sprawie rozszerzenia, zagadnienie rozszerzenia było kilkakrotnie poruszane w ramach [Uwag LXXI COSAC](#) przyjętych podczas prezydencji belgijskiej (w punktach 14, 37 i 73).

Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* dodał, że pakiet ten został skierowany pod obrady Komisji Spraw Zagranicznych i Europejskich.

4.2 Komunikat Komisji w sprawie nowego planu rozwoju dla Bałkanów Zachodnich (COM(2023)691) był omawiany w 17 parlamentach/izbach. Dziewiętnaście parlamentów/izb nie obradowało na ten temat. Austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* wybrały opcję „Brak odpowiedzi” i wyjaśniły, że zagadnienie to zostało poruszone przez przewodniczącego podczas spotkania z przewodniczącym i posłami bośniackiej *Parlamentarnej skupštiny*.

17 parlamentów/izb wskazało, że zagadnienie to było omawiane na następujących szczeblach:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 14
- Inna(e) komisja(e): 7 (w tym Komisja Spraw Zagranicznych: 3)
- Sesja plenarna: 5

Należy zauważyć, że w niemieckim *Bundestagu*, włoskim *Senato della Repubblica*, holenderskiej *Tweede Kamer*, rumuńskiej *Camera Deputaţilor* i rumuńskim *Senacie* komunikat był omawiany na posiedzeniu plenarnym, a także w Komisji ds. Europejskich lub innej komisji lub komisjach. W rumuńskiej *Camera Deputaţilor* i rumuńskim *Senacie* komunikat był omawiany na wszystkich trzech szczeblach. Fińska *Eduskunta*, słoweński *Državni zbor* i Parlament Europejski sprecyzowały, że zagadnienie było poddane pod obrady na szczeblu Komisji Spraw Zagranicznych. W Parlamencie Europejskim kwestia ta była również omawiana w Komisji Budżetowej (BUDG).

Na pytanie o sposób omawiania pakietu udzielono następujących odpowiedzi:

- Debata na szczeblu plenarnym: 5
- Debata na szczeblu komisji: 16
- Poprzez przyjęcie uchwały: 5

Rumuńska *Camera Deputaţilor* wskazała wszystkie trzy opcje. Niemiecki *Bundestag*, włoski *Senato della Repubblica*, holenderska *Tweede Kamer*, rumuńska *Camera Deputaţilor* i rumuński *Senat* wskazały, że był on omawiany na posiedzeniu plenarnym, a także na szczeblu komisji. Łotewska *Saeima* dodała, że parlament zatwierdził stanowisko rządu w Komisji ds. Europejskich. Komisja ds. Unii Europejskiej estońskiego *Riigikogu* postanowiła poprzeć stanowisko przedstawione przez rząd. Decyzje Komisji ds. Unii Europejskiej są wiążące dla rządu. Parlament Europejski dodał, że Komisja Spraw Zagranicznych (AFET) i komisja BUDG były wspólnie odpowiedzialne za proces legislacyjny mający na celu przyjęcie [rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2024/1449 z dnia 14 maja 2024 r. ustanawiającego Instrument na rzecz Reform i Rozwoju dla Bałkanów Zachodnich](#). Francuskie *Assemblée nationale* wspomniało o przyjęciu sprawozdania informacyjnego w kwietniu 2024 roku.

Belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* dodała, że Komisja Spraw Zagranicznych zajęła się planem rozwoju dla Bałkanów Zachodnich dopiero podczas obrad nad budżetem wydatków ogólnych na rok budżetowy 2024 z udziałem ministra spraw zagranicznych. Ponadto, chociaż belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* nie przyjęła formalnego stanowiska w sprawie rozszerzenia, zagadnienie rozszerzenia było kilkakrotnie poruszane w ramach [Uwag LXXI COSAC](#) przyjętych podczas prezydencji belgijskiej (w punktach 14, 37 i 73).

Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* dodał, że komunikat ten został skierowany pod obrady Komisji Spraw Zagranicznych i Europejskich.

Szwedzki *Riksdag* odpowiedział, że dokument został uwzględniony w oświadczeniu Komisji Spraw

Zagranicznych w sprawie programu prac Komisji na rok 2024. Po rozpatrzeniu oświadczenia przez komisję, zostało ono poddane pod obrady na forum izby.

4.3 Dwadzieścia dwa z 37 parlamentów/izb odpowiedziały, że omówiły komunikat Komisji w sprawie reform poprzedzających rozszerzenie i przeglądów polityki (COM(2024)146). Czternaście parlamentów odpowiedziało przecząco, z kolei fińska *Eduskunta* i włoski *Senato della Repubblica* wybrały opcję „Brak odpowiedzi”.

22 parlamenty/izby, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej, wskazały, że zagadnienie to było omawiane na następujących szczeblach:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 20
- Inna(e) komisja(e): 8 (w tym Komisja Spraw Zagranicznych: 1)
- Sesja plenarna: 5

Niemiecki *Bundesrat*, rumuńska *Camera Deputaților* i rumuński *Senat* poddały komunikat Komisji pod obrady podczas posiedzenia plenarnego, na szczeblu komisji ds. Unii Europejskiej oraz na szczeblu innej komisji lub innych komisji. Słoweński *Državni zbor* wyjaśnił, że zagadnienie zostało poddane pod obrady na szczeblu Komisji Spraw Zagranicznych.

Na pytanie o sposób omawiania pakietu udzielono następujących odpowiedzi:

- Debata na szczeblu plenarnym: 6
- Debata na szczeblu komisji: 18
- Poprzez przyjęcie uchwały: 4

Niemiecki *Bundesrat* i rumuńska *Camera Deputaților* omówiły to zagadnienie na wszystkich szczeblach i dodały, że przyjęły również rezolucję. Łotewska *Saeima* wybrała odpowiedź „Inne”, uzupełniając, że parlament zatwierdził stanowisko rządu w Komisji ds. Europejskich. Holenderska *Tweede Kamer* poinformowała, że wyznaczyła trzech sprawozdawców w celu zebrania informacji i odbyła spotkanie z holenderską *Eerste Kamer*.

Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* dodał, że komunikat ten został skierowany pod obrady Komisji Spraw Zagranicznych i Europejskich.

W odpowiedziach na pytania 4.1, 4.2 i 4.3, w których parlamenty/izby wskazywały, czy przyjęły rezolucję w sprawie pakietu rozszerzeniowego lub komunikatów Komisji, pojawiają się następujące dodatkowe informacje:

- Czeska *Poslanecká sněmovna*, rumuńska *Camera Deputaților* i słowacka *Národná rada* przyjęły rezolucję w sprawie wszystkich trzech dokumentów.
- Fińska *Eduskunta* i niemiecki *Bundesrat* przyjęły rezolucję w sprawie dwóch z trzech dokumentów.
- Czeski *Senat*, niemiecki *Bundestag* i Parlament Europejski przyjęły rezolucję w sprawie jednego z trzech dokumentów.

4.4 Na pytanie, czy istnieje współpraca z parlamentami państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących, 34 parlamenty/izby odpowiedziały twierdząco. Tylko trzy parlamenty/izby stwierdziły brak współpracy - belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants*, czeski *Senát* i słoweński *Državni svet*.

Pięć parlamentów/izb wskazało, że między nimi a parlamentami państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących zostały podpisane sformalizowane dwustronne porozumienia o współpracy, takie jak protokoły ustaleń. Wśród nich znalazły się bułgarskie *Narodno sabranie*, cypryjski *Vouli ton*

Antiprosopon, grecki *Vouli ton Ellinon*, włoska *Camera dei Deputati* i węgierski *Országgyűlés*.

Dwanaście parlamentów/izb odpowiedziało na to pytanie wskazując na współpracę polityczną prowadzoną w ramach dwustronnych wizyt i spotkań, w tym spotkań wielostronnych. Odpowiedzi te dotyczyły kontaktów politycznych na różnych szczeblach, od przewodniczących parlamentów po komisje parlamentarne, delegacje międzyparlamentarne, grupy parlamentarne, kontakty dwustronne poszczególnych posłów, a także wizyty w kontekście obserwacji wyborów. Jako przykłady konkretnych inicjatyw, które umożliwiły tego typu współpracę polityczną, węgierski *Országgyűlés* wskazał na odbywającą się co dwa lata Konferencję Przewodniczących Parlamentów Państw Europy Południowo-Wschodniej. Niemiecki *Bundestag* odpowiedział, że był gospodarzem parlamentarnego wymiaru Konferencji w sprawie odbudowy Ukrainy, a także parlamentarnego wymiaru „procesu berlińskiego” z udziałem posłów i pracowników parlamentów sześciu państw Bałkanów Zachodnich.

Niektóre z odpowiedzi wspominały o parlamentarnych grupach przyjaźni, które stanowią narzędzie współpracy politycznej z państwami kandydującymi i potencjalnymi państwami kandydującymi. Wspomniały o tym cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoska *Camera dei Deputati*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, rumuńska *Camera Deputaţilor* i słoweński *Državni zbor*.

Pozostałe parlamenty/izby odpowiedziały na to pytanie wymieniając działania skoncentrowane na współpracy demokratycznej i rozwoju kompetencji parlamentarnych, często realizowane na szczeblu personalnym, takie jak programy stypendialne, szkolenia lub wizyty studyjne. Działania te zostały wspomniane przez austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat*, francuskie *Assemblée nationale*, polski *Sejm*, polski *Senat*, szwedzki *Riksdag* i Parlament Europejski. Niektóre konkretne przykłady tych inicjatyw obejmują Forum Sekretarzy Generalnych Bałkanów Zachodnich wspomniane przez słoweński *Državni zbor* oraz Kurs Doradców Parlamentarnych organizowany ostatnio przez hiszpańskie *Cortes Generales*.

Litewski *Seimas* przytoczył porozumienie o współpracy z Międzynarodowym Instytutem Republikańskim (IRI) w sprawie wsparcia dla państw Partnerstwa Wschodniego. Portugalska *Assembleia da República* wskazała również współpracę z Albanią w kontekście Programu Wsparcia Parlamentarnego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), a także współpracę z Serbią oraz Bośnią i Hercegowiną w ramach konkretnych projektów OBWE oraz Międzynarodowego Instytutu Demokracji i Pomocy Wyborczej (IDEA). Inną inicjatywą wspomnianą w odpowiedziach był program stażowy dla pracowników ukraińskiej *Rady Najwyższej* prowadzony wspólnie przez francuski *Sénat*, niemiecki *Bundesrat* i polski *Senat*, w ramach którego każda z trzech izb przyjmuje przedstawiciela ukraińskiego parlamentu i gości go przez tydzień.

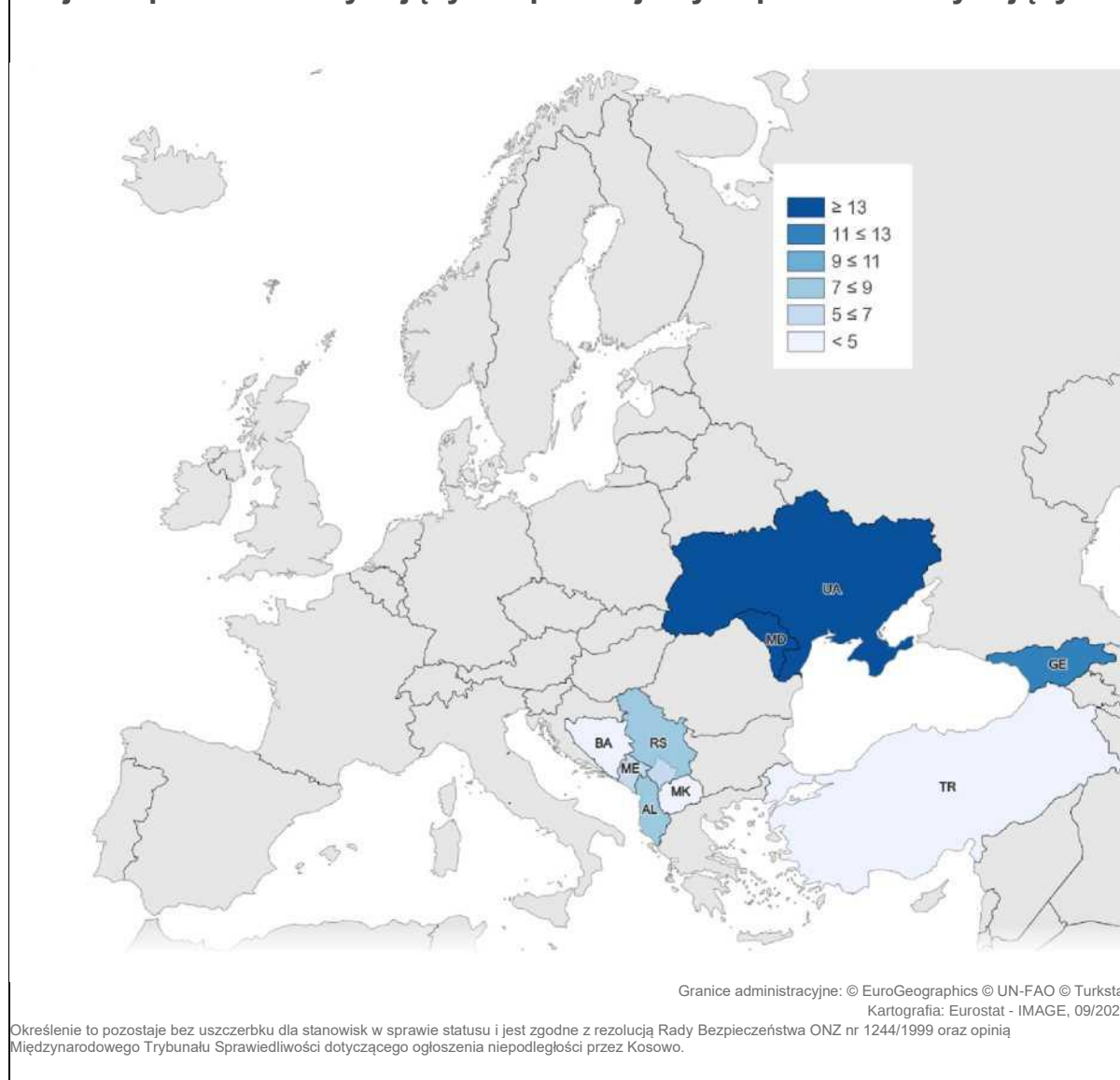
Różne parlamenty, w tym belgijski *Senaat/Sénat*, chorwacki *Hrvatski sabor*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, czeska *Poslanecká sněmovna*, duński *Folketing*, grecki *Vouli ton Ellinon*, włoska *Camera dei Deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, holenderska *Tweede Kamer* i słowacka *Národná rada* odpowiedziały twierdząc na to pytanie, nie podając konkretnych szczegółów ani nie odnosząc się do inicjatyw współpracy finansowanych przez UE, które zostały szczegółowo opisane w pytaniu 4.8 omówionym w niniejszym rozdziale.

4.5 Na pytanie, czy od 1 stycznia 2023 roku zorganizowano jakiegokolwiek misje do parlamentów państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących, 30 parlamentów/izb odpowiedziało twierdząc. Sześć parlamentów/izb udzieliło odpowiedzi przeczącej: belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants*, niemiecki *Bundesrat*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, holenderska *Eerste Kamer*, polski *Senat* i słoweński *Državni svet*. Rumuńska *Camera Deputaţilor* wskazała, że to pytanie jej nie dotyczy.

Wśród parlamentów/izb, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej, wystąpiły również różnice w liczbie misji wskazanych w odpowiedziach. Osiem parlamentów/izb wskazało, że zorganizowało misje do parlamentów co najmniej pięciu państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących

(choć w niektórych przypadkach były to wielokrotne misje do tych samych państw). Takiej odpowiedzi udzieliły austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat*, czeska *Poslanecká sněmovna*, fińska *Eduskunta*, francuskie *Assemblée nationale*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoska *Camera dei Deputati*, litewski *Seimas* i Parlament Europejski.

Misje do państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących

Osiem parlamentów/izb wskazało, że zorganizowało misje do parlamentów dwóch do czterech państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących (choć w niektórych przypadkach były to różne misje do tego samego państwa). Były to duński *Folketing*, estoński *Riigikogu*, francuski *Sénat*, niemiecki *Bundestag*, holenderska *Tweede Kamer*, polski *Sejm*, rumuński *Senat* i słoweński *Državni zbor*.

Dziesięć parlamentów/izb wskazało, że zorganizowało misje do parlamentu tylko jednego państwa kandydującego lub potencjalnego państwa kandydującego (choć w niektórych przypadkach odbyły się różne misje do tego samego państwa). Były to belgijski *Senaat/Sénat*, bułgarskie *Narodno sabranie*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, włoski *Senato della Repubblica*, węgierski *Országgyűlés*, luksemburska *Chambre des Députés*, portugalska *Assembleia da República*, słowacka *Národná rada*, hiszpańskie *Cortes Generales*, szwedzki *Riksdag*.

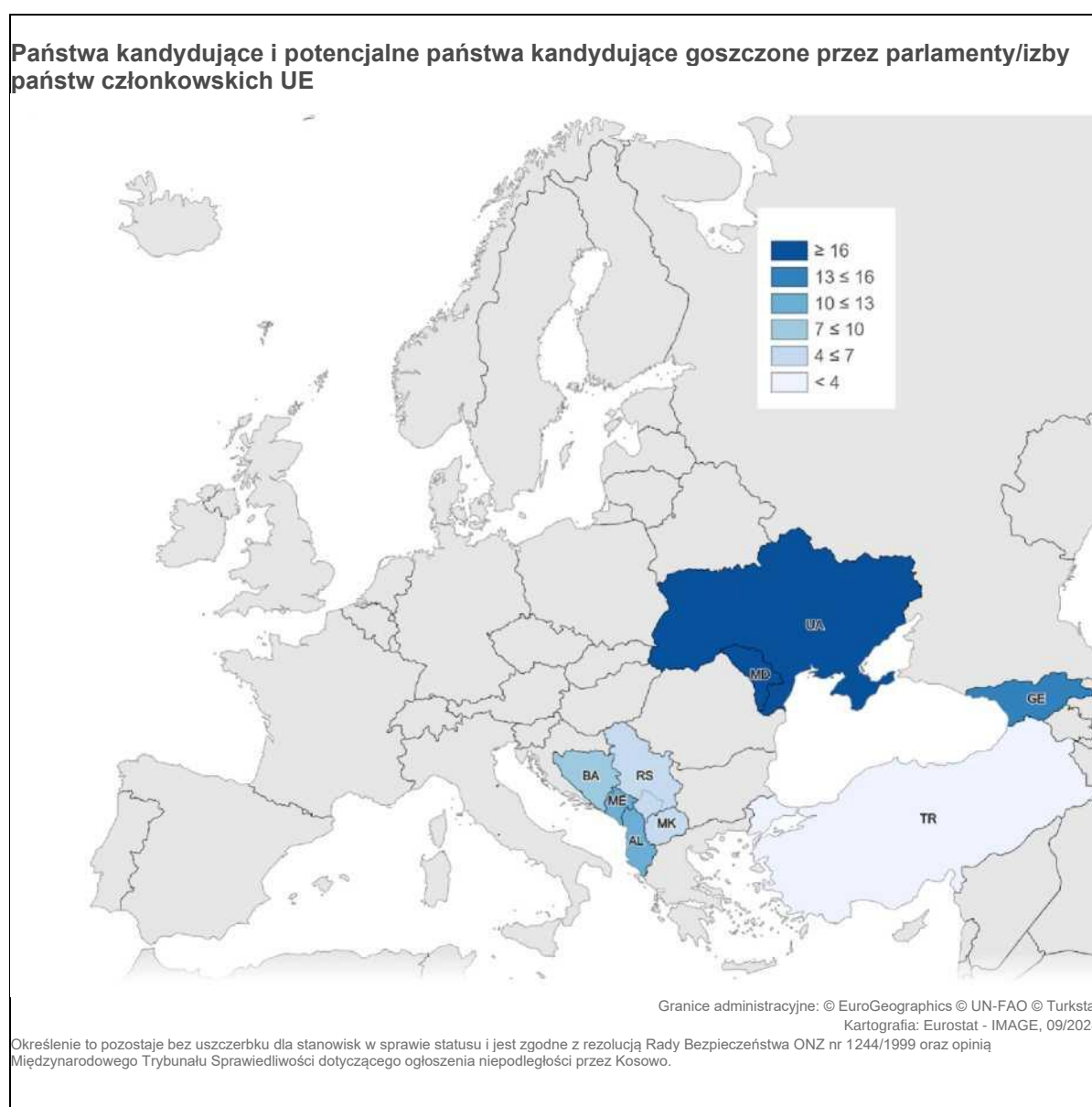
Cztery parlamenty/izby odpowiedziały twierdząco i wskazały, że zorganizowano misje do parlamentów

państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących, bez podania dalszych szczegółów. Były to chorwacki *Hrvatski sabor*, czeski *Senát*, grecki *Vouli ton Ellinon* i łotewska *Saeima*.

Na podstawie informacji podanych w kwestionariuszu od 1 stycznia 2023 roku odbyły się misje do parlamentów państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących następujących państw: Albania (7), Bośnia i Hercegowina (4), Gruzja (12), Mołdawia (14), Czarnogóra (6), Macedonia Północna (4), Serbia (8), Turcja (3), Ukraina (16) i Kosowo² (4). Informacje zostały przedstawione na powyższej mapie.

4.6

Na pytanie, czy od 1 stycznia 2023 roku goszczono delegacje parlamentów państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących, 33 parlamenty/izby odpowiedziały twierdząco, z kolei cztery odpowiedziały przecząco. Były to cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, niemiecki *Bundesrat*, holenderska *Tweede Kamer* oraz słoweński *Državni svet*.

² Określenie to pozostaje bez uszczerbku dla stanowisk w sprawie statusu i jest zgodne z Rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji Niepodległości Kosowa.

Dziewięć parlamentów/izb wskazało, że gościło delegacje z parlamentów pięciu lub więcej państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących (w niektórych przypadkach gościły różne delegacje z tego samego państwa). Były to austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, czeska *Poslanecká sněmovna*, niemiecki *Bundestag*, włoska *Camera dei Deputati*, rumuński *Senat*, hiszpańskie *Cortes Generales*, szwedzki *Riksdag* i Parlament Europejski.

Czternaście parlamentów/izb wskazało, że gościły delegacje z parlamentów dwóch do czterech państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących (w niektórych przypadkach gościły różne delegacje z tego samego państwa). Były to duński *Folketing*, estoński *Riigikogu*, francuskie *Assemblée nationale*, francuski *Sénat*, węgierski *Országgyűlés*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Seimas*, luksemburska *Chambre des Députés*, holenderska *Eerste Kamer*, polski *Sejm*, polski *Senat*, rumuńska *Camera Deputaţilor* i słoweński *Državni zbor*.

Trzy parlamenty/izby wskazały, że gościły delegacje z parlamentu tylko jednego z państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących (choć w niektórych przypadkach gościły różne delegacje z tego samego państwa). Były to fińska *Eduskunta*, portugalska *Assembleia da República* i słowacka *Národná rada*.

Siedem parlamentów/izb odpowiedziało twierdząco na pytanie, czy gościły delegacje z państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących, nie podając żadnych dodatkowych szczegółów. Były to belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants*, bułgarskie *Narodno sabranie*, chorwacki *Hrvatski sabor*, czeski *Senát*, grecki *Vouli ton Ellinon*, łotewska *Saeima* i maltańska *Kamra tad-Deputati*.

Na podstawie informacji przekazanych w kwestionariuszu od 1 stycznia 2023 roku w państwach członkowskich goszczono delegacje parlamentów następujących państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących: Albania (10), Bośnia i Hercegowina (7), Gruzja (15), Mołdawia (16), Czarnogóra (10), Macedonia Północna (6), Serbia (5), Turcja (2), Ukraina (19) i Kosowo⁴ (5). Informacje zostały przedstawione na powyższej mapie.

4.7 Parlamentom/izbom zadano pytanie o to, czy przyjęły stanowisko w sprawie przyszłego rozszerzenia Unii Europejskiej. Dwadzieścia trzy spośród 37 parlamentów/izb odpowiedziały na to pytanie twierdząco. Pojawiło się także trzynaście odpowiedzi przeczących, z kolei irlandzkie *Houses of the Oireachtas* wskazały „Brak odpowiedzi” dodając, że publikacja sprawozdania dotyczącego tego zagadnienia jest planowana na wrzesień 2024 roku.

23 parlamenty/izby, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej, wskazały, że zagadnienie to było omawiane na następujących szczeblach:

- Komisja ds. Unii Europejskiej: 15
- Inna(e) komisja(e): 10
- Sesja plenarna: 15

Bułgarskie *Narodno sabranie*, włoski *Senato della Repubblica*, rumuńska *Camera Deputaţilor* i rumuński *Senat* wskazały, że zagadnienie to było omawiane podczas posiedzenia plenarnego, a także na szczeblu komisji ds. Unii Europejskiej i innej/innych komisji. Parlament Europejski wskazał, że nad zagadnieniem obradowały Komisja Spraw Zagranicznych i Komisja Spraw Konstytucyjnych, wskazując opcję „Inne”. W duńskim *Folketingu* przyjęto mandat dla rządu dotyczący negocjacji. Austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* zorganizowały spotkania na wysokim szczeblu. W przypadku fińskiej *Eduskunty* w proces zaangażowana była Komisja Spraw Zagranicznych.

Na pytanie o sposób omawiania pakietu udzielono następujących odpowiedzi:

- Debata na szczepku plenarnym: 14
- Debata na szczepku komisji: 17
- Poprzez przyjęcie uchwały: 17

Dwanaście parlamentów/izb wskazało, że zagadnienie zostało poddane pod obrady na szczepku komisji, a także na posiedzeniu plenarnym i przyjęto rezolucję. Łotewska *Saeima* dodała, że parlament zatwierdził stanowisko rządu w Komisji ds. Europejskich. Parlament Europejski odniósł się do kilku sprawozdań, podczas gdy austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* wydały wspólne oświadczenie, a szwedzki *Riksdag* wydał własne oświadczenie. Komisja ds. Unii Europejskiej estońskiego *Riigikogu* poparła stanowisko przedstawione przez rząd. Decyzje Komisji ds. Unii Europejskiej są wiążące dla rządu.

4.8 Ostatnie pytanie w tym rozdziale dotyczyło tego, czy parlamenty/izby uczestniczą w finansowanych przez Unię Europejską programach budowania kompetencji parlamentarnych państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących. Łącznie 19 parlamentów/izb odpowiedziało twierdząco. Czternaście parlamentów/izb odpowiedziało przecząco, a cztery parlamenty/izby odpowiedziały, że pytanie ich nie dotyczy.

W odpowiedziach różnych parlamentów/izb pojawiają się trzy programy finansowane przez Unię Europejską jako programy, w których uczestniczyły: (a) organizacja wspieranych przez Unię Europejską programów partnerskich, (b) instrument pomocy technicznej i wymiany informacji (TAIEX) Komisji Europejskiej oraz (c) INTER PARES: Porozumienia Międzyparlamentarne - globalny projekt UE na rzecz rozwoju kompetencji parlamentów.

Austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* oraz węgierski *Országgyűlés* wskazały, że uczestniczyły we wszystkich trzech programach finansowanych przez Unię Europejską: projektach partnerskich, TAIEX i INTER PARES z państwami kandydującymi i potencjalnymi państwami kandydującymi (a także innymi państwami trzecimi). Chorwacki *Hrvatski sabor*, czeska *Poslanecká sněmovna* i litewski *Seimas* wskazały swój udział zarówno w programach partnerskich, jak i INTER PARES.

Pięć parlamentów/izb wskazało program INTER PARES, udzielając odpowiedzi na temat finansowanych przez Unię Europejską programów budowania kompetencji parlamentarnych państw kandydujących i potencjalnych państw kandydujących, w których uczestniczą. Były to cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, duński *Folketing*, francuski *Sénat*, słoweński *Državni zbor* i szwedzki *Riksdag*. Pięć innych parlamentów/izb wskazało projekty partnerskie. Były to belgijski *Senaat/Sénat*, grecki *Vouli ton Ellinon*, włoska *Camera dei Deputati*, holenderska *Tweede Kamer* i portugalska *Assembleia da República*.

Estoński *Riigikogu* i francuskie *Assemblée nationale* wskazały program TAIEX w swoich odpowiedziach. Niemiecki *Bundestag* odpowiedział twierdząco na to pytanie, ale nie podał żadnych dodatkowych szczegółów. W swojej odpowiedzi Parlament Europejski zauważył, że jako instytucja unijna organizuje własne programy budowania kompetencji dotyczące państw objętych procesem rozszerzenia, ale bierze także udział w programach budowania kompetencji organizowanych przez inne instytucje unijne oraz w projektach finansowanych przez Unię Europejską, takich jak INTER PARES.